1.1. СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА: НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК [ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ][1]

Черезова І. О.

Реферат. Психологічну експертизу І. О. Черезова визначає як комплексне психологічне обстеження, у якому вирішальне значення має висновок психолога-експерта, і розглядає її як актуальну форму соціальної практики. Навчальний посібник (Бердянськ : БДПУ, 2018) рекомендовано вченою радою факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету (протокол № 4 від 22.12.2017), рецензентами виступили кандидати психологічних наук Л. А. Варава та О. В. Фролова. Мета курсу полягає в теоретичній і практичній підготовці студентів до експертної діяльності: опануванні теорії й технології експертизи, розумінні можливостей психологічних знань в експертних дослідженнях, умінні застосовувати психологічні методики. Перший розділ, «Вступ до психологічної експертизи», розкриває її предмет, завдання, міждисциплінарні зв'язки й види (трудова, інженерно-психологічна, судово-психологічна, комплексна, медико-психологічна, психолого-психіатрична, психолого-педагогічна, психолого-лінгвістична), а також професійні якості, етичні принципи й фахову компетентність експерта; від нього авторка очікує спеціальної підготовки, аналітичності, несхильності до конформізму, відповідальності й наукової об'єктивності. У другому розділі описано технологію: методологічні принципи (об'єктивності, детермінізму, єдності свідомості й діяльності, системності, законності, незалежності, повноти дослідження та ін.), підготовчий, дослідницький і заключний етапи, експертний висновок, вимоги до методів і їх класифікацію, традиційні та специфічні методи (спостереження, бесіда, тестування, аналіз продуктів діяльності, проективні техніки, біографічний метод, контент-аналіз, метод експертних оцінок). Третій розділ присвячено сферам застосування: судочинству (предмет, види, підстави призначення, компетенція судово-психологічної експертизи, використання її висновку), освіті (зокрема експертиза іграшки та освітнього середовища), праці, сімейним відносинам, засобам масової комунікації та соціальній сфері. Тестовий контроль, короткий термінологічний словник, список рекомендованої літератури й додатки, серед яких етичний кодекс психолога та матеріали щодо договору й висновку, допомагають готувати майбутнього фахівця. Посібник адресований студентам закладів вищої освіти, а судовим експертам-психологам стане в пригоді систематизацією підстав призначення, меж компетенції та методичного інструментарію експертизи.

Ключові слова: психологічна експертиза, судово-психологічна експертиза, експерт-психолог, експертний висновок, методологічні принципи, етапи експертизи, методичний інструментарій, психолого-педагогічна експертиза, експертиза сімейних відносин, навчальний посібник.

Psychological Examination: A Study Guide for Students of Higher Education Institutions

Cherezova I. O.

Abstract. I. O. Cherezova defines psychological examination as a comprehensive psychological assessment in which the conclusion of the expert psychologist is decisive, and treats it as a relevant

form of social practice. This study guide (Berdiansk State Pedagogical University, 2018), recommended by the university's Faculty of Psychological and Pedagogical Education and Arts, aims to prepare students theoretically and practically for expert work: to master the theory and procedure of examination, to understand how psychological knowledge can be used in expert research and to apply psychological assessment methods. Part one introduces the subject, tasks, interdisciplinary links and types of psychological examination, including occupational, engineering-psychological, forensic psychological, complex, medical-psychological, psychological-psychiatric, psychological-pedagogical and psycholinguistic examinations, together with the expert's professional qualities, ethical principles and competence. Part two describes the procedure: methodological principles such as objectivity, determinism, the unity of consciousness and activity, a systemic approach, legality, independence and completeness of research; the preparatory, research and final stages; the expert conclusion; and requirements for, and classification of, traditional and specific methods. Part three surveys fields of application: justice, where the subject, types, grounds, competence and use of forensic psychological examination are discussed; education, including the assessment of toys and learning environments; work; family relations; mass communication; and the social sphere. Tests, a glossary, a reading list and appendices, among them a psychologist's code of ethics, support self-study. The guide is written for university students, and forensic psychologists will find its systematic account of grounds, competence and methods useful.

Keywords: psychological examination, forensic psychological examination, expert psychologist, expert conclusion, methodological principles, examination procedure, assessment methods, psychological-pedagogical examination, family relations examination, study guide.

Першоджерело: *Черезова І. О. Психологічна експертиза : навч. посіб. [для студентів вищих навчальних закладів]. Бердянськ : БДПУ, 2018. 262 с.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 02.06.2021.*

References

1. Cherezova I. O. Psykholohichna ekspertyza: navchalnyi posibnyk [dlia studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv] [Psychological Examination: A Study Guide for Students of Higher Education Institutions] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 6 (42). URL: https://expertize-journal.org.ua/psikhologichna-ekspertiza/5082-cherezova-i-o-psikhologichna-ekspertiza-navchalnij-posibnik-dlya-studentiv-vishchikh-navchalnikh-zakladiv (onovlena versiia vid 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Cherezova I. O. Psykholohichna ekspertyza [Psychological Examination] : navch. posib. [dlia studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv]. Berdiansk : BDPU, 2018. 262 s. URL: https://dspace.bdpu.org/bitstream/123456789/265/1/Cherezova%20I.O.%20Psykholohichna%20ekspertyza.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].